

Franjo J. Malgaj, Rez. poročnik Avstro-Ogrske in slovenske vojske (1914–1919) (Dokumentiran oris vojaške kariere)



Marijan F. Kranjc

Izvleček

Članek je napisan na podlagi (odkupljenih) uradnih dokumentov iz dunajskega vojaškega arhiva, pridobljenih v obdobju april – maj 2008, ki jih je zatem strokovno prevedel (iz gotice) dr. J. J. z Dunaja. Ker sem vedel, da je rez. poročnik Malgaj pisal tudi vojni dnevnik, sem uspel ugotoviti, kdo je lastnik izvirnega vojnega dnevnika, odkril pa sem tudi lastnike (vsi so Malgajevi sorodniki) prepisov in ostalih zapuščinskih delov (sablje, daljnogleda, fotografij). Upam, da bomo realizirali knjižno izdajo, zato podatkov iz Malgajevega dnevnika v tem zapisu nisem uporabljal.

Franjo Jurija Malgaj je bil rezervni častnik (poročnik) avstro-ogrsko vojske kot enoletni prostovoljec pa tudi rez. poročnik slovenske vojske generala Maistra. Ni uradnih podatkov, da je bil povišan v čin nadporočnika. Obstajajo pa podatki, da je bil izredno pogumen častnik in poveljnik, saj je bil v avstro-ogrski vojski odlikovan (1916) z zlato medaljo za hrabrost, posmrtno (1920) pa še redom Karadordeve zvezde z meči 4. stopnje.

Ključne besede: rez. poročnik, poveljnik, junak, odlikovanec.

O Franju Malgaju je kar nekaj zapisov, ki so nastali na osnovi raznih pričevanj in spominov, seveda večkrat netočnih in tudi subjektivnih. Zanimivo je, da se do mojega poizvedovanja v dunajskem vojaškem arhivu (april–maj 2008) noben zgodovinar niti uradna inštitucija, vsaj (lokalnega) celjskega področja, niso lotili iskanja uradnih arhivskih dokumentov. Vse objavljene zgodbe zato temeljijo na pričevanjih Malgajevih sodobnikov in znancev, manj pa njegovih sorodnikov, ki so dejansko posedovali tudi njegove dnevnike, rodovnike in dragocene predmete (sablja, daljnogled, fotografije in drugo).

Ker je zame ključnega pomena Malgajeva vojaška kariera, se bom osredotočil nanjo, medtem ko njegova otroška in dijaška leta prepuščam drugim avtorjem.

Vpoklic v avstro-ogrsko vojsko

Franjo Malgaj je 1914. leta v Pazinu z maturo končal gimnazijo. Iz celjske oz. kranjske gimnazije je menda zaradi pljučnice »presedlal« v Pazin. Bistveno je, da se Malgaj kot vojaški obveznik ni odjavil iz celjskega vojaškega okrožja. Zato je bil že takoj po začetku prve svetovne vojne (28. julija 1914) vpoklican v avstro-ogrsko vojsko, in sicer 28. oktobra 1914 kot »črnovojnik« v 1. četo rezervnega bataljona 87. pehotnega polka iz Celja.¹ Dne 15. decembra 1914 se je Malgaj prijavil za nadaljevanje služenja vojaškega roka kot »enoletni prostovoljec na stroške države«, kot pehotnik, kar mu je kot dijaku z maturo tudi zakonsko »pripadalo« oz. najbolj ustrezalo, saj bi mu v mirnem obdobju sledilo enoletno služenje vojaškega roka in 11 mesecev služenja v rezervi, medtem ko je v vojnem času to enoletno služenje enostavno odpadlo in bilo določeno »aktivno služenje«. Za vse enoletne prostovoljce pa je bilo predvideno, da se izšolajo in usposobijo kot rezervni častniki. Zato je verjetno tudi Malgaj izbral to »prostovoljno« služenje kot ugodnejše, saj bi bil v nasprotnem primeru obravnavan kot navaden vojak.

Ker se je Malgaj še kot dijak v Celju družil z majorjem Maistrom, sodeloval v literarnem dijaškem glasilu, družil pretežno s Slovenci, iz celjske presedlal na kranjsko gimnazijo in z maturo dokončal ugledno gimnazijo v Pazinu, je mogoče tudi čudno, da je bil sploh sprejet med dijaške »enoletne prostovoljce« in bodoče rezervne častnike avstro-ogrsko vojske.

¹ Hauptgrundbuchblatt, Franz Malgaj, Trieste, števil. 126/37, Vojaški arhiv, Dunaj, maj 2008

Gojenec šole za rezervne častnike v Gorici

V obdobju od 15. decembra 1914 pa do 18. avgusta 1915 je bil Malgaj gojenec šole za rezervne oficirje 26. rez. domobranskega polka v Gorici. Dejansko šlo za skupno šolo rezervnih častnikov 26., 47. in 87. pehotnega polka (štampljka).



Malgaj v šoli rezervnih častnikov v Gorici (www.zbiralec.com – »alyosa«, 23. 1. 2007)

O tem priča tudi fotografija iz decembra 1914, kjer je Malgaj na hrbtni strani zapisal: »Gorica, decembra 1914. Enol. (letniki) prost. (ovoljni) bataljion. Enoletniki 26. domobranskega polka. F. Malgaj.« Med šolanjem je Malgaj napredoval po predvideni lestvici činov v podobnih šolah rezervnih častnikov, in sicer takole:



Malgaj kot gojenec šole za rezervne častnike v Gorici (www.zbiralec.com – »alyosa«, 23. 1. 2007)

- naslovni korporal (kaplar, desetar, desetnik), 13. decembra 1914,
- naslovni narednik (vodnik), 3. marca 1915,
- narednik (vodnik), 1. aprila 1915,
- rezervni kadet, 18. julija 1915,
- rezervni praporščak, 18. avgusta 1915, s tem da mu je bil čin (rang) št. 2190 z dne 1. avgusta 1915 naknadno priznan z zamikom 18 dni in

z aktom št. 119 z dne 17. junija 1916. Tak zamik je bil pogosto priznan, če je nekdo vzorno opravljal svojo dolžnost.

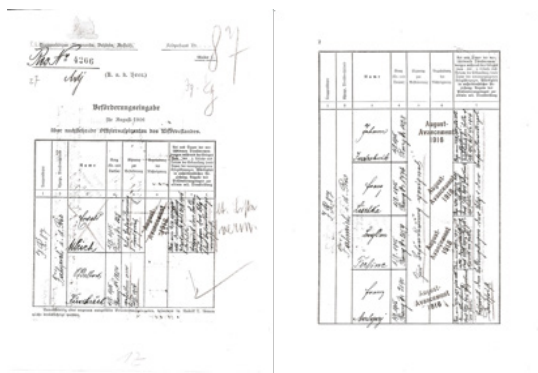
Rez. praporščak Malgaj Franjo je šolanje zaključil z odličnim uspehom,² obenem pa mu je bila napisana naslednja ocena: »Miren, resen, priden, pošten in zanesljiv,« zatem pa je tudi dodano, da obvlada tri jezike: »nemškega, slovenskega in hrvaškega.« Bil je usposobljen in določen za vodnega poveljnika.

Na soški fronti leta 1915

Ker je bilo šolanje izvedeno v neposrednem zaledju soške fronte, nas ne sme začuditi podatek, da so bili tudi gojenci na fronti. Tako je za Malgaja zabeleženo,³ da je bil na fronti od 5. maja do 28. avgusta 1915, kjer je dejansko tudi opravil »izpit« za čin rezervnega kadeta in praporščaka. Menda je sodeloval v bojih na doberdobski planoti, ne bo pa držalo, da je bil tam tudi ranjen. Sodeloval je torej v 1. in 2. soški bitki. Kdaj je njegov 87. pešpolk zapustil soško fronto, ni podatkov v pridobljenih kadrovskih dokumentih. O tem je Malgaj gotovo pisal v svojem dnevniku.

Na tirolski fronti leta 1916

Leto 1916 je bilo za rezervnega praporščaka Malgaja izjemno uspešno obdobje v njegovi kratki vojaški karieri. Od 11. februarja 1916 je dvakrat sodeloval v bojih na fronti. Zaradi uspešnega vodenja svojega voda je bil že 1. 8. 1916 predlagan za povišanje v čin rezervnega poročnika, o čemer priča dokument iz dunajskega vojaškega arhiva, ki ga predstavljam v originalu.⁴



Uradni akt o povišanju v čin rez. poročnika, avgusta 1916

Ker je po vsej verjetnosti vedel, da bo predlagan za povišanje v čin rezervnega poročnika, se je Malgaj v začetku avgusta 1916 prostovoljno prijavil za sodelovanje v posebno uspešni akciji 55. pehotne brigade 28. planinske divizije 3. korpusa 11. armade na planini Monte Zebio,

2 Regiment Freiherr von Succovaty Nr. 87 Ersatzbataillon, Rangierungsliste über Einj. Freiw., štev. 546, Vojaški arhiv, Dunaj, maj 2008

3 K. u. k. Infanterieregiment Freiherr von Succovaty No. 87, Belohnungsantrag, z dne 2. 9. 1916, rubrika 7 (čas na fronti) – 5. 5. 1915 – 28. 8. 1915, Vojaški arhiv, Dunaj, maj 2008

4 Beförderungseingabe für August 1916, štev. 4206, 87. pešpolk, Vojaški arhiv, Dunaj, maj 2008

za kar je kasneje dobil prestižno zlato medaljo za hrabrost. Zdi se, da ga je najbolje ocenil poveljnik 3. korpusa, ko je zapisal, da gre za »izjemno pogumnega in prisebnega praporščaka.« Moral bi še samo dodati »slovenskega rodu«, saj so njegovo desetino sestavljali izključno Slovenci, njegov namestnik korporal (desetnik) Jože Maček pa je dobil enako medaljo.

V dunajskem vojaškem arhivu sem pridobil (odkupil) predlog za odlikovanje (Belohnungsantrag)⁵ in obrazložitev (Protokoll)⁶ dokumenta (izročena VM SV) in prevoda izgledata takole:

K. u. k. Infanterieregiment
Freiherr von Succovaty No. 87.

2 O. Seb. 1916

488278

Belohnungsantrag.

20. Sept. 1916

16. Okt. 1916

1

1	Charge	Offizier in der Reserve
2	Vor- und Zuname	Josip Medved
3	Standortgeber	K. u. k. Inf. Reg. No. 87
4	Dienststellung	Regimentskommandant
5	Personalität	Reg. No. 2072/1916 (An. No. 2100)
6	Art der (Waffenart, Dienststellung usw.) bei Angabe von Ort und Zeit	<i>[Detailed handwritten report text]</i>
7	Bei wem in Feld (von - bis)	zum 2. mal fast 21/10 1916
8	Vorworte gefällig, vorwörtlich oder beigefügt	<i>[Handwritten notes]</i>
9	Einzel nachfolgender Antrag	<i>[Handwritten notes]</i>
10	Beizufügen sind: (siehe Protokoll- und Kommandanten)	<i>[Handwritten notes]</i>
11	Anteil des Verfassers	<i>[Handwritten notes]</i>
12	Datum und Unterschrift des Verfassers	Feldpost 73, an 2/9. 1916
13	Befehlshaber	<i>[Signature]</i>
		<i>[Signature]</i>
		<i>[Signature]</i>
		<i>[Signature]</i>
14	Befehlshaber	K. u. k. J. P. D. Komd.
		<i>[Signature]</i>
		<i>[Signature]</i>
15	Kommandant	K. u. k. 3. Korpskommando
		<i>[Signature]</i>
16	Kommandant	K. u. k. I. Armeekommando
		<i>[Signature]</i>
17	Für eventuelle Bemerkungen und Anträge Kommandanten und Dienststellen	<i>[Handwritten notes]</i>

MSP 488278. IM 252

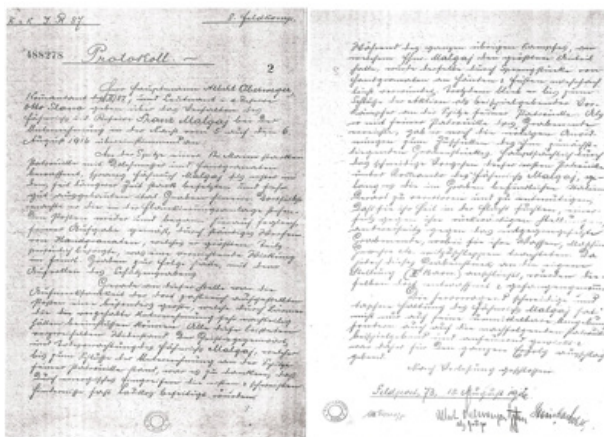
5 Belohnungsantrag, K. u. k. Infanterieregiment Freiherr von Succovaty No. 87, Feldpost 73, 2. 9. 1916, pisan v gotici, Vojaški arhiv, Dunaj, maj 2008
6 K. u. k. I. R. 87, 8. feldkomp., Protokoll, Feldpost 73, 15. avgust 1916, pisan v gotici, Vojaški arhiv, Dunaj, maj 2008

Cesarski in kraljevi (C. i. k.) pehotni polk barona pl. Succovatyja št. 87

Vojna pošta 73, dne 2. 9. 1916

Predlog za nagrado:

Čin	Praporščak v rezervi
Ime in priimek	Franc Malgaj
Vojaška enota	C. i. k. peš. polk št. 87
Službena dolžnost	Vodni poveljnik
Kadrovsko stanje	Čin od 1. avgusta 1915 (čin št. 2190)
Povod (oborožena akcija, službena dolžnost itd.) za nalogo po kraju in času	Praporščak Malgaj se je prostovoljno javil na izredno nevaren in zelo težaven nočni podvig (5./6. 8) na gori Monte Zebio. Na čelu patrolje 12 vojakov, ki so bili oboroženi le z bajoneti in ročnimi bombami, je Malgaj bočno napadel zelo dobro utrjeno sovražno postojanko. Že na začetku je Malgajeva patrolja doživela zelo močan ognjeni odpor iz strojnic in pušk. To pa ga ni zadržalo. Prezirajoč smrt se je na čelu svoje patrolje kot prvi pognal proti italijanskemu položaju. Ta nenadni napad je povzročil neznansko zmedo. Nadvse močan odpor posadke je bil kmalu zlomljen. Del Italijanov se je predal. Ostali pa so zbežali proti drugemu rovu in s seboj nosili nekaj strojnic, da bi se od tam branili. To jim ni uspelo, ker je praporščak Malgaj s svojo prisebnostjo pravilno ocenil situacijo. Sovražniku je takoj sledil, jim preprečil umik in jih pregnal proti svojemu položaju, kjer so jih razorožili. Za njegove podrejene vojake je bilo zgledno pogumno in izjemno hrabro dejanje praporščaka Malgaja kronano z ogromnim plenom: zajeli so 2 častnika, 76 vojakov in 6 strojnic.
Čas na bojišču (od – do)	<ul style="list-style-type: none"> od 5. 5. do 28. 8. 1915 11. 2. 1916
Ranjen, ujet	ne
Posebne zveze	nobene
Druga odlikovanja	nobena
Predlog	(krožec s piko – zlata medalja za hrabrost)
Datum in podpis predlagatelja	Vojna pošta 73, dne 2. 9. 1916, poveljnik 87. peš. polka (nerazumljivo)
Brigadir	(krožec s piko) Drzno dejanje z orožjem, kronano z najlepšim uspehom, dne 6. 9. 1916, poveljnik 55. pehotne brigade (nerazumljivo)
Divizionar	(krožec s piko) Priporočam posebno, dne 6. 9. 1916, poveljnik 28. J. T. divizije (nerazumljivo)
Poveljnik korpusa	(krožec s piko) Posebno pogumen in priseben praporščak. Priporočam posebno, dne 14. 9. 1916, poveljnik 3. korpusa
Poveljnik armade	(krožec s piko) brez posebnega priporočila, dne 18. 9. 1916, poveljnik 11. armade, Rohr, generalpolkovnik
Za razne pripombe	(prazno)



Zapisnik

»C. i. k. pešpolk 87 – 8. bojna četa

488278 Zapisnik

Gospod stotnik Albert Oberweger, poveljnik 2/87. pešpolka in rezervni poročnik Otto Slana, soglašava o ravnanju rezervnega praporščaka Franca Malgaja pri nočnem podvigu 5./6. avgusta 1916 in navajava sledeče:

Na čelu patrolje 12 vojakov, ki so bili oboroženi le z bajoneti in ročnimi bombami, je praporščak Malgaj kot prvi skočil v zelo dobro utrjen italijanski obrambni položaj, ki je že dolgo imel močno posadko. V zraven stoječem objektu je Malgaj najprej pobil tamkajšnjega stražarja, takoj zatem pa je v skladu s sprejeto nalogo uničenja obrambnega položaja začel metati pripravljene ročne bombe. To je imelo uničujoč učinek v sovražnikovem rovu. Prav na tem mestu so bili številni sovražni stražniki zelo oprezni, vendar jih je prav Malgajev drzni napad z ročnimi bombami presenetil. Sovražni stražniki so se pogumno branili. Prisebnosti in preziranjju smrti praporščaka Malgaja, ki je do konca tega podviga ostal na čelu svoje patrolje, gre zahvala, da so bile z odločnim posegom odstranjene prve in najtežje ovire – stražarji!

V nadaljevanju spopada, v katerem je praporščak Malgaj imel največji delež, je bil z drobci ročnih bomb ranjen po rokah in kolku. Kljub temu je kot zgleden poveljnik ostal od začetka do konca akcije na čelu svoje patrolje. Ko je s svojo patroljo osvojil celoten sovražni rov, je še dal potrebna navodila, da so vojaki zasipali del rova, ki jim je bil najbližji.

Predvsem odločno ukrepanje prve patrolje pod vodstvom praporščaka Malgaja je Italijane tako zmedlo in jim vzelo pogum, da so rešitev iskali v begu proti svojim zadnjim položajem, delno pa tudi proti nasprotnemu koncu rova, pri tem pa so skušali vzeti s seboj tudi strojnice. Ker pa je bil ta del rova blizu položajev 3. bataljona, so jih tam tudi ujeli in razorožili.

Izjemno odločno in pogumno obnašanje praporščaka Malgaja je učinkovalo vzpodbudno in zgledno ne le na njegovo, temveč tudi na naslednje patrolje. Zato je bilo odločilno za celoten uspeh akcije tega dne.

Prebrano in sprejeto.

Vojna pošta 73, dne 15. avgusta 1916.«

Prejemnik dveh medalj v letu 1917

Navadno so vojakom, podčastnikom in častnikom podeljevali odlikovanja in medalje takoj po končanih bojih, saj so s tem poveljniki ohranjali moralno stanje svojih enot na primerni ravni. Avstro-ogrska vojska pa je bila že tako zbirokratizirana, da so morali za vsako odlikovanje ali medaljo poveljniki sestaviti pisne predloge, ki so potem »potovali« do obrambnega ministrstva na Dunaju, nazaj pa so z veliko zamudo prihajala zaslužena odlikovanja, včasih tudi za že pokojnega naslovnika. Tako je Malgaj svoje prvo in najvišje odlikovanje – zlato medaljo za hrabrost, prejel šele 6. januarja 1917, torej pet mesecev po opisanem podvigu na gori Monte Zebio. Če je po marcu 1917 dobil še Karl-Truppen Kreuz oz. Karlov bojni križec za sodelovanje v treh večjih bitkah, se je najprej napolil k fotografu, da je lahko domov v Hrušovec poslal naslednjo fotografijo:



Rez. poročnik Malgaj z medaljama 1917
(www.zbiralec.com – »alyosa«, 23. 1. 2007)

Zbiratelj Aljoša napačno predstavlja, da je navedena fotografija iz leta 1915. Iz povedanega smo že videli, da je Malgaj dobil zlato medaljo šele januarja 1917, Karlov bojni križec (za sodelovanje v treh bitkah) pa so uvedli šele marca 1917. Ker pa ni podatkov, kdaj je dobil navedeni križec, je predpostaviti, da je fotografija nastala sredi leta 1917.

Navedene podatke potrjujejo zapisi iz Glavne popisne knjige,⁷ pa zato

Hauptgrundbuchblatt		126	
Personen	Wohnung	Wohnung	Personen
Malgaj Franz	126	126	Malgaj Franz
...

7 Hauptgrundbuchblatt, Trieste, 126, Franz Malgaj (dva lista), Vojaški arhiv, Dunaj, maj 2008

Prevod dokumenta:

Izvod iz glavne temeljne knjige

Vojaškega okrožja v Trstu, začeto leta 1914, stran 161 za:

<ul style="list-style-type: none"> • Franc Malgaj • letnik 1894 • Hrušovec, Št. Jurij • Celje • Štajerska • samski • Rk. • študent 				
<ul style="list-style-type: none"> • Potrjen in uvrščen: Dne 15. decembra 1914 prostovoljno kot enoletni prostovoljec na stroške države za enoletni vojaški rok in 11 let v rezervi pri pešpolku št. 87 				
<ul style="list-style-type: none"> • Jeziki – govori in piše: nemški, slovenski, hrvaški • Telesne mere v metrih: 1,80 				
Spremembe				
Čin	Spremembe	Leto	Datum	Opis
Enolet. prostovoljec, pehotnik	dodeljen	1914	15. 12.	V 1. rezervno četo
/	prezentiran	/	/	Za aktivno služenje
/	služil	1914	28.10 -14.12	Kot črnovojnik v pešpolku št. 87
Naslovni korporal	povišan	1914	13.12*	Naslovni korporal v šoli rez. oficirjev
Naslovni narednik	povišan	1915	3. 3.	Od naslovnega korporala
Narednik	povišan	1915	1. 4.	Od naslovnega narednika
Rezervni kadet	imenovan	1915	18. 7.	Od narednika
Rezervni praporščak	imenovan	1915	18. 8.	Od rezervnega kadeta
/	priznan	1916	15. 6.	Čin št. 2190 z dne 1.8.1915 naknadno priznan PVBlt št.119 z dne 17.6.1916
Rezervni poročnik	imenovan	1916	1. 8.	Od rez. praporščaka s činom od dne 1.8.1916 št. 2190, PVBlt. št. 146 z dne 14. 8. 1916
/	prepis	1916	26. 9.	Upravna komisij rez. bataljona 87. pešpolka potrjuje pravilnost prepisa
/	odlikovan	1917	6. 1.	Prejel zlato medaljo za hrabrost

Za napredovanje ni primeren – oktobra 1918!

Predstavljam bom arhivski dokument z dne 1. junija 1918, ki potrjuje, da je bil rez. poročnik Malgaj na listi za napredovanje oz. povišanje v čin rezervnega nadporočnika. Predlog je sledil 1. oktobra 1918.

Še pred tem je poveljnik rez. bataljona 87. pešpolka dne 29. avgusta 1918 odobril Malgaju 4-tedenski dopust v Zagrebu, z začetkom 31. avgusta 1918. Zakaj je Malgaj odšel na dopust v Zagreb, iz arhivskih dokumentov ni vidno.

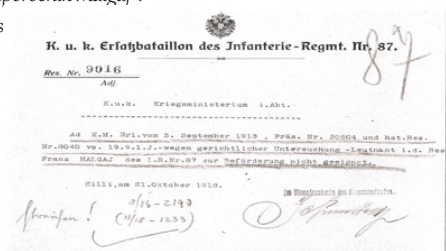
Toda že 21. oktobra 1918 je bil pod št. 9016 iz poveljstva rez. bataljona 87. pešpolka v Celju poslan kratek dopis na Vojno ministrstvo na Dunaj – 1. oddelek, v katerem sporočajo, da je rez. poročnik Franc Malgaj v sodni preiskavi in da ni primeren za povišanje (podčrtano). Prejemnik je s svinčnikom dopisal samo besedico s klicajem – rešeno! Predvidevam, da Malgaj ni vedel za ta dopis, ker je bila verjetno tudi sodna preiskava tajna. Kaj je bil glavni vzrok, da Malgaj ni bil povišan v čin rez. nadporočnika, je zapisano v sodnih spisih dunajskega arhiva, ki pa so zaenkrat zaprti za javnost zaradi restavriranja dokumentov.

Na to vprašanje bo odgovoril Malgaj v svojem dnevniku, tistem iz leta 1918, seveda, če je še ohranjen. Prva svetovna vojna se je uradno končala 11. novembra 1918.

Menim, da je bil Malgaj v sodni preiskavi zaradi druženja s »sovražnimi osebami«, med katere so v avstro-ogrski monarhiji prištevali tudi majorja (generala) Rudolfa Maistra.

Da Malgaj ni vedel, da ni povišan v nadporočnika, potrjuje tudi javni plakat, ki je bil tiskan v Velikovcu leta 1919, kjer se je podpisal kot »Nadporočnik Malgaj«.

Preds



Uradno je sicer znano, da je bil leta 1920 med koroškimi borci tudi Franjo Malgaj posmrtno odlikovan z enim od visokih jugoslovanskih odlikovanj – Karadorđevo zvezdo z meči 4. stopnje. Predlagatelj, predstavnik 87. pešpolka, ga je pravilno predstavil kot rezervnega poročnika, zapisan pa je pod št. 471 v prikazanem dokumentu pod naslovom »Koruški front«, zaključen s 638 predlogi odlikovancev v Štabu Vrhovne komande vojske Kraljevine SHS dne 1. marca 1920 v Beogradu.⁸ Zatem je minister vojske in mornarice Kraljevine SHS, general Branko Jovanović, z aktom št. 8372, napisanim dne 11. aprila 1920, predlagal, da se rez. poročnik Franc Malgaj odlikuje z enim od najvišjih odlikovanj za pogum. Kraljev ukaz v uradnem vojnem listu vojske Kraljevine SHS št. 25 z dne 24. junija 1920 pa glasi takole:

»U ime Njegovog veličanstva, Petra, i po milosti Božijoj i volji narodnog kralja, Srba, Hrvata i Slovenaca, Mi, Aleksandar, naslednik prestola, na predlog Našeg Ministra vojnog i mornarice, a za zasluge stečene na Koruškem frontu, odlikujemo Našim Ordenom Karadorđeve zvezde sa mačevima IV. reda Franca Malgaja i Janka Kranjca.

Aleksandar s.r.«⁹

Okrog Malgaja je še nekaj neznank.

8 Vojno-zgodovinski arhiv Beograd, Registar polhvalnica, rokopis (knjižica) z naslovom »Koruški front« Štaba Vrhovne komande z dne 1. marca 1920 s 638 predlogi odlikovancev na koroški fronti 1918–1920 (faksimile). Preurejen seznam po notah in abc primitkih sem objavil v Vojnozgodovinskem zborniku, št. 17/2004, str. 35–46, Logatec 9 Tudi Janko Kranjc je bil posmrtno odlikovan kot rezervni poročnik v Ljubljanskem polku.

Na enem od predstavljenim dokumentov je napisano, da je Malgaj vstopil v avstro-ogrsko vojsko že 15. 2. 1914, kar je očitno napaka, saj so bili vsi ostali s tega seznama regrutirani decembra 1914.

V dunajskem vojaškem arhivu ni dokumentov o tem, kje je rez. poročnik Malgaj prebil 1917. in 1918. leto. Ker so nosilci zlate medalje za hrabrost „povlečeni“ s fronte, bo držalo, da je tudi Malgaj prebil ta čas v zaledju, menda celo kot upravnik vojaškega okrevališča blizu Gradca.

Uradnega dokumenta, da je bil povišan v nadporočnika slovenske vojske, ni. Zato sem tudi zapisal, da gre za rezervnega poročnika, pogumnega koroškega borca in poveljnika (voda – čete), ki je prejel dvoje visokih odlikovanj za hrabrost v borbi proti pripadnikom italijanske in avstrijske vojske. Tudi na nagrobni spominski plošči je napisano »poročnik«.

Več podrobnosti bodo razkrili njegovi vojni dnevniki, eden ali dva, originalni in prepisani, saj je očitno, da se tudi v uradnih dokumentih skrivajo usodne napake.

Sklep

Prednji podatki o Malgajevi vojaški karieri v avstro-ogrski vojski 1914–1918 so povzeti na podlagi arhivskih dokumentov, ki se nahajajo v Vojaškem arhivu na Dunaju, nekaj podatkov (fotografije) pa tudi iz domačih spletnih strani. Nedvomno je potrjeno, da je bil Malgaj povišan v čin rezervnega poročnika in da je prejemnik treh vojaških odlikovanj: zlate medalje za hrabrost, Karlovega bojnega križca in posmrtno – Karađorđeve zvezde z meči 4. stopnje. Povišanje v čin rez. nadporočnika je bilo zavrnjeno, ker je bil Malgaj oktobra 1918 v sodni preiskavi.

Podrobnejše podatke pa bo mogoče pridobiti iz Malgajevega vojnega dnevnika – izvornika in prepisov, katere lastnike sem lociral in jih skušam nagovoriti za javno publiciranje.

Pregled uporabljene literature in virov

- Vojaški arhiv, Dunaj – posamezni dokumenti navedeni v sprotnih opombah
- Vojnogodovinski arhiv Beograd, Registar pohvalnica, Koruški front, izvod za Malgaja, 1920
- www.zbiralec.com – »alyosa« (fotografije)